

Актуальні аспекти моніторингу якості освіти у дошкільній освіті

*Капустін І.В., завідувач Центру моніторингу якості
освіти КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»*

Законодавчі та нормативно-правові акти, що регламентують проведення **моніторингових досліджень**

- Закон України «Про освіту» (ст. 48)
- Закон України «Про дошкільну освіту»
- Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку (затверджено Президією Національної академії педагогічних наук України, протокол № 1-2/8-119 від 18.06.2020)
- Наказ МОН України від 16.01.2020 №54 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти»
- Регіональний освітній проєкт «Моніторинг у сфері загальної середньої освіти в умовах розбудови сучасної української школи»: <https://cutt.ly/ONHr5Ra>

Моніторинг якості освіти – це **система** послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження **тенденцій** у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти (інших суб'єктах освітньої діяльності), встановлення відповідності **фактичних результатів** освітньої діяльності її заявленим цілям, а також оцінювання **ступеня, напряду і причин** відхилень від цілей.

(Ст. 48 Закону України «Про освіту»)

Моніторинг якості освіти може бути **внутрішній** та **зовнішній**.

Внутрішній моніторинг якості освіти проводиться закладами освіти (іншими суб'єктами освітньої діяльності).

Зовнішній моніторинг якості освіти може проводитися будь-якими органами, підприємствами, установами, організаціями, іншими юридичними особами, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності. Участь закладів освіти (інших суб'єктів освітньої діяльності) та учасників освітнього процесу у зовнішньому моніторингу якості освіти є добровільною, крім випадків, встановлених законодавством.

(Ст. 48 Закону України «Про освіту»)

Моніторинг якості освіти в ЗДО

Якість освіти
(відповідність вимогам
БКДО)

Якість освітньої діяльності
(організація і здійснення
освітнього процесу)

Висновок: моніторинг якості освіти – відстеження показників **результатів** освітньої діяльності та виявлення **чинників**, що на неї впливають

Етапи моніторингу

(відповідно до Порядку проведення моніторингу якості освіти)

- Планування та підготовка (формулювання проблеми; визначення мети та завдань; розрахунок і формування вибірки, оцінка її репрезентативності; визначення критеріїв і показників оцінювання результатів дослідження тощо)
- Розробка програми
- Проведення дослідження
- Збір та оброблення результатів моніторингу
- Аналіз та інтерпретація (узагальнення та пояснення результатів, визначення закономірностей, формулювання висновків тощо) результатів моніторингу
- Оприлюднення результатів моніторингу (інформування про результати моніторингу)

Планування та підготовка (формулювання проблеми)

1. Проблеми – це **протиріччя** (наприклад, між запланованими результатами та очікуваними).

2. Формулюються за підсумками:

- ✓ аналізу діяльності ЗДО за минулий рік;
- ✓ самооцінювання освітніх і управлінських процесів у закладі.

3. Для визначення проблем можна застосовувати:

- ✓ порівняльний аналіз;
- ✓ квадрант-аналіз;
- ✓ SWOT-аналіз

Більш детально про методи аналізу – у матеріалах вебсемінару «Основні підходи до аналізу результатів моніторингу якості освіти» від 18.10.2022

Планування та підготовка (**визначення мети та завдань**)

Мета: встановлення відповідності рівня розвитку вихованців вимогам БКДО та оцінка ступеню, напряму та причин відхилень від цілей освітньої діяльності.

Завдання:

- визначення рівня розвитку вихованців за освітніми напрямками БКДО;
- виявлення факторів, що впливають на результати освітньої діяльності;
- розробка заходів, спрямованих на підвищення якості освітньої діяльності та її результатів.

Планування та підготовка (**визначення показників для моніторингу**)

1. Результати засвоєння вихованцями вимог БКДО за освітніми напрямками.

2. Якість освітньої діяльності:

- ✓ індикатори для самооцінювання освітніх і управлінських процесів у ЗДО;
- ✓ організація життєдіяльності дітей;
- ✓ організація освітнього процесу;
- ✓ діяльність вихователя;
- ✓ **окремі аспекти освітньої діяльності, що є актуальними в сучасних умовах.**

Результати засвоєння вихованцями вимог БКДО за освітніми напрямками (форма в MS Word)

Карти спостереження

для відстеження рівня засвоєння вихованцями ЗДО вимог Базового компонента дошкільної освіти
(за освітніми напрямками)

Назва ЗДО _____

Група _____

4. Гра дитини Ігрова компетентність

№	Прізвище, ім'я вихованця	Емоційно-ціннісне ставлення			Сформованість знань про					Навички			
		Стійкий інтерес та захоплення ігровою діяльністю	Мотивація на цінності групової солідарності в грі	Ставлення до гри	різні види ігрової діяльності, види та назви ігор	зміст ігор	партнерську взаємодію	використання предметно-ігрового середовища для гри	норми та етикет спілкування в іграх	самостійного вибору теми для гри, розвитку сюжету	партнерства у грі	творчого підходу до гри	самостійної гри та з однолітками

Посилання для ознайомлення:
<https://cutt.ly/KL5Lp2T>

Результати засвоєння вихованцями вимог БКДО за освітніми напрямками (форма в MS Excel)

Порядковий номер вихованця	Емоційно-ціннісне ставлення			Сформованість знань про					Навички				Середній бал по кожному вихованцю
	Стійкий інтерес та захоплення ігровою діяльністю	Мотивація на цінності групової солідарності в грі	Ставлення до гри	різні види ігрової діяльності, види та назви ігор	зміст ігор	партнерську взаємодію	використання предметно-ігрового середовища для гри	норми та етикет спілкування в іграх	самостійного вибору теми для гри, розвитку сюжету	партнерства у грі	творчого підходу до гри	самостійної гри та з однолітками	
1													#ДЕЛО!
2													#ДЕЛО!
3													#ДЕЛО!
4													#ДЕЛО!
5													#ДЕЛО!
6													#ДЕЛО!
7													#ДЕЛО!
8													#ДЕЛО!
9													#ДЕЛО!
10													#ДЕЛО!
11													#ДЕЛО!
12													#ДЕЛО!
13													#ДЕЛО!
14													#ДЕЛО!
15													#ДЕЛО!
16													#ДЕЛО!
17													#ДЕЛО!
18													#ДЕЛО!
19													#ДЕЛО!
20													#ДЕЛО!
21													#ДЕЛО!
22													#ДЕЛО!
23													#ДЕЛО!
24													#ДЕЛО!
25													#ДЕЛО!
26													#ДЕЛО!
27													#ДЕЛО!
28													#ДЕЛО!
29													#ДЕЛО!
30													#ДЕЛО!
31													#ДЕЛО!

Посилання для ознайомлення:
<https://cutt.ly/hL5LwYU>

Індикатори освітніх і управлінських процесів у ЗДО

1	2	3	4	5	
2	Напрямок 1. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти				
4	Вимога/правило організації освітніх і управлінських процесів у закладі дошкільної освіти	Критерії оцінювання	Індикатори оцінювання	Методи збору інформації	
5	1.1. Створення комфортних, безпечних, доступних та нешкідливих умов розвитку, виховання, навчання дітей та праці	1.1.1. Будівлі, приміщення, споруди, обладнання і територія закладу дошкільної освіти є безпечними, доступними та комфортними	1.1.1.1. Улаштування території закладу дошкільної освіти та розташування основних приміщень є раціональним та безпечним	Спостереження (освітнє середовище)	
6			1.1.1.2. У закладі дошкільної освіти забезпечується архітектурна доступність території та приміщень будівлі	Спостереження (освітнє середовище)	
7			1.1.1.3. У закладі дошкільної освіти забезпечуються розумні пристосування для дітей з особливими освітніми	Спостереження (освітнє середовище) Анкетування батьків вихованців	
8			1.1.1.4. У закладі дошкільної освіти облаштовані та використовується ресурсна кімната для проведення відповідних занять зі здобувачами дошкільної освіти з особливими освітніми потребами (у разі наявності)	Спостереження (освітнє середовище) Анкетування працівників, педагогічних працівників	
9			1.1.1.5. У закладі дошкільної освіти забезпечується комфортний повітряно-тепловий режим, належне освітлення, водопостачання, водовідведення, опалення, прибирання території та приміщень, дотримуються санітарно-гігієнічні вимоги	Вивчення документації Спостереження (освітнє середовище) Анкетування медичних та педагогічних працівників	
10		1.1.2. Заклад дошкільної освіти забезпечений приміщеннями з необхідним обладнанням для забезпечення освітнього процесу та	1.1.2.1. У закладі дошкільної освіти обладнання основних приміщень відповідає зросту та віку дітей, санітарно-гігієнічним вимогам	Спостереження (освітнє середовище)	
11				Анкетування медичних та педагогічних	
12					
13					
14					
15					

0,25 –
низький
0,50 –
вимагає
покращення
0,75 –
достатній
1,00 –
високий

Ознайомитися з формою в MS Excel можна за посиланням:

<https://cutt.ly/hLzALiw>

Організація життєдіяльності дітей (за інструментарієм Державної служби якості освіти)

Форма вивчення педагогічної діяльності
(організація життєдіяльності дітей у закладі дошкільної освіти)

Назва закладу освіти _____

№ з/п	Процеси організація життєдіяльності дітей	Група	Група	Група	Група	Група
1.	Розподіл часу на процеси життєдіяльності у вікових групах відповідає гігієнічним нормам та вимогам програми					
1.1.	Прийом дітей у батьків: дотримання вимог до проведення ранкового прийому дітей (опитування батьків або осіб, які їх замінюють, стосовно стану здоров'я дитини)					
1.2.	Ранкова гімнастика: проведення ранкової гімнастики згідно з режимом дня					

Посилання для ознайомлення:
<https://cutt.ly/oNGMEBK>

Організація освітнього процесу (за інструментарієм Державної служби якості освіти)

**Форма вивчення педагогічної діяльності в закладі дошкільної освіти
(спостереження за організацією освітнього процесу)**

Назва закладу освіти _____

Напрямок оцінювання	Характеристика	Група	Група	Група
1. Розвиток і формування ключових компетентностей відповідно до освітніх напрямів Державного стандарту дошкільної освіти	1. Освітній напрям «Особистість дитини»			
	1.1.Здоров'язбережувальна компетентність			
	1.2.Рухова компетентність			
	1.3.Особистісна компетентність			
	2. Освітній напрям «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»			
	2.1.Предметно-практична, технологічна компетентність			
	2.2.Сенсорно-пізнавальна, логіко-математична, дослідницька компетентність			
	3. Освітній напрям «Дитина в природному довкіллі»			
	3.1.Природничо-екологічна компетентність			
	4. Освітній напрям «Гра дитини»			
	4.1.Ігрова компетентність			
	5. Освітній напрям «Дитина в соціумі»			
	5.1.Соціально-громадянська компетентність			
	6. Освітній напрям «Мовлення дитини»			
	6.1.Мовленнєва компетентність			
	6.2.Комунікативна компетентність			
	6.3.Художньо-мовленнєва компетентність			
7. Освітній напрям «Дитина в світі мистецтва»				
7.1. Мистецько-творча компетентність				

**Посилання для ознайомлення:
<https://cutt.ly/GMq4Elh>**

Аспекти освітньої діяльності, що є актуальними в сучасних умовах

1. Налагодження комунікації між учасниками освітнього процесу
2. Надання психолого-педагогічної підтримки учасникам освітнього процесу
3. Організації освітньої діяльності у дистанційній формі

1. Налагодження комунікації між учасниками освітнього процесу

1. У якій формі здійснюється комунікація (*очній, дистанційній*)?

2. Які використовуються форми онлайн-комунікації (*відеоконференції, форуми, чат, листування електронною поштою, анкетування тощо*)

3. Які саме ресурси використовуються для онлайн-комунікації (*сайт закладу, персональний блог, месенджери (Viber, Telegram), електронні платформи Zoom, GoogleMeet, Google Classroom, Microsoft Teams, онлайн-сервіси Google (Документи, Таблиці, Презентації, Форми) тощо*)

1. Налагодження комунікації між учасниками освітнього процесу

4. Які форми онлайн-комунікації вважають ефективними учасники освітнього процесу (вихователі, батьки вихованців)?

5. Чи задоволені якістю комунікації учасники освітнього процесу (вихователі, батьки вихованців)?

6. Які існують проблеми щодо здійснення комунікації, на думку учасників освітнього процесу (вихователів, батьків вихованців)?

2. Надання психолого-педагогічної підтримки учасникам освітнього процесу

1. Яка підтримка надається дітям та їх сім'ям (інформаційна, методична, консультативна)?
2. Чи залучається практичний психолог до роботи з дітьми?
3. Чи надається дітям психолого-педагогічна підтримка?
4. Чи наявні в ЗДО діти раннього та дошкільного віку із числа внутрішньо переміщених осіб. Якщо «Так», то яким чином здійснюється їх адаптація?

3. Організація освітньої діяльності у дистанційній формі

Анкета для педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щодо роботи з дітьми в умовах воєнного стану

1. Які ресурси Ви використовуєте для здійснення комунікації з дітьми та їхніми батьками?

- Сайт закладу дошкільної освіти
- Електронна пошта
- Персональний блог
- Viber
- Telegram
- WhatsApp
- Skype
- Zoom
- Google Meet
- Google Classroom
- Microsoft Teams
- Спілкування в телефонному режимі
- Інше

2. Яким формам онлайн-комунікації Ви надаєте перевагу?

- Відеоконференція
- Форум
- Чат
- Анкетування
- Консультування
- Інше

Посилання для ознайомлення:
<https://cutt.ly/uNG7I4v>

Проведення моніторингових досліджень онлайн

Використання Google Форм для анкетування:

- ✓ педагогічних працівників щодо здійснення ними освітньої діяльності
- ✓ батьків здобувачів освіти щодо вивчення їх освітніх потреб, психологічного та емоційного стану здобувачів освіти, їх адаптації до умов навчання

Більш детально про сервіси Google – у матеріалах вебсемінару «Використання онлайн-сервісів для проведення моніторингових досліджень» від 28.04.2022

Зміст програми моніторингу якості освіти *(відповідно до Положення про моніторинг якості освіти)*

- ✓ Вид моніторингу (внутрішній або зовнішній; на рівні закладу освіти)
- ✓ Мета і завдання моніторингу
- ✓ Суб'єкти та об'єкти
- ✓ Форми та методи
- ✓ Індикатори
- ✓ Умови (у тому числі місце проведення)
- ✓ Процедури проведення відповідного моніторингу
- ✓ Порядок визначення результатів моніторингу
- ✓ Строки та форми узагальнення результатів моніторингу
- ✓ Оприлюднення результатів моніторингу (інформування про них)
- ✓ **Додаток:** графік проведення моніторингу

Методи проведення дослідження (відповідно до Положення про моніторинг якості освіти)

- ✓ Опитування (анкетування, інтерв'ювання)
- ✓ Фокус-група
- ✓ Спостереження за освітнім процесом та освітньою діяльністю
- ✓ Аналіз документації закладів освіти, їх засновників
- ✓ Аналіз статистичних даних про стан освіти за встановленими формами звітності

План проведення моніторингових досліджень

№	Напрями моніторингу	Показники (індикатори)	Форми проведення	Методи збору даних	Учасники	Терміни проведення	Термін, форми узагальнення результатів моніторингу та їх оприлюднення

З прикладом програми внутрішнього моніторингу якості освіти в ЗДО можна ознайомитися за посиланням: <https://cutt.ly/vNHwQM3>

Завдання щодо організації та проведення внутрішнього моніторингу якості освіти в ЗДО

- 1. Створити моніторингову групу в закладі освіти та розподілити обов'язки**
- 2. Проаналізувати якість освітньої діяльності та її результатів в закладі освіти**
- 3. Визначити пріоритетні напрями внутрішнього моніторингу в ЗДО**
- 4. Сформувати вибірку учасників дослідження**
- 5. Розробити програму моніторингу**

Завдання щодо організації та проведення внутрішнього моніторингу якості освіти в ЗДО

6. Призначити відповідальних за організацію, проведення досліджень, узагальнення та аналіз даних
7. Підготувати методичне забезпечення (інструктивно-методичні рекомендації, інструментарій)
8. Отримати згоду від учасників досліджень
9. Організувати проведення інструктажу для учасників досліджень
10. Забезпечити умови щодо отримання об'єктивних та достовірних даних під час моніторингу

Більш детально про основні підходи до здійснення аналітичної діяльності в закладі освіти – у матеріалах вебсемінару «Основні підходи до аналізу результатів моніторингу якості освіти» від 18.10.2022

КВНЗ “Харківська академія неперервної освіти”

Центр моніторингу якості освіти

- **Сайт:** <http://edu-post-diploma.kharkov.ua/>
(розділ «Моніторингові дослідження»,
підрозділ «Регіональні»)
- **Блог :** <http://centermonitoring.blogspot.com>
- **E-mail:** center_monitor@ukr.net

ДЯКУЮ
ЗА УВАГУ!